

Komentář

Podnikatelský důchod vyjádřený v základních běžných cenách se v roce 2022 proti roku 2021 snížil o 2,9 % z hodnoty 26 335,9 mil. Kč na 25 582,7 mil. Kč. V porovnání s předběžnými výsledky publikovanými v březnu 2023 došlo k poklesu podnikatelského důchodu o 8,4 %. Předběžný výsledek byl kalkulován na základě podkladů dostupných k březnu 2023, jeho zpřesňování se týkalo především cen vstupů a výstupů. Zatímco v roce 2021 bylo tempo růstu zemědělské produkce vyšší než tempo růstu nákladů, v roce 2022 byla tempa vyrovnaná, zhoršení nákladové rentability ovlivnily zejména vyšší ceny hnojiv a energií.

Výrazný vliv na hospodářský výsledek v letech 2021 i 2022 měla hodnota produkce obilovin a technických plodin, která se kalkuluje s ohledem na stav zásob a realizačních cen během hospodářského roku, na rozdíl od ostatních komodit, které do účtu vstupují v cenách a zásobách roku kalendářního. V důsledku války na Ukrajině ve druhém čtvrtletí 2022 prudce stouply ceny obilovin a olejnin, což se promítlo ještě do navýšení hospodářského výsledku odvětví za rok 2021. Naopak pád cen těchto komodit v prvním, ale především ve druhém čtvrtletí 2023, za současného navýšení stavu zásob ze sklizně 2022 ke konci hospodářského roku, ovlivnil hospodářský výsledek roku 2022 jak v porovnání s rokem 2021, tak i s předběžnými výsledky roku 2022.

Hodnota produkce zemědělského odvětví (PZO) v roce 2022 vyjádřená v základních běžných cenách je vyčíslena na 191 857,0 mil. Kč, což představuje oproti roku 2021, kdy PZO dosahovala hodnoty 167 198,3 mil. Kč, navýšení o 14,7 %. Toto navýšení bylo ovlivněno růstem živočišné produkce o 23,1 % a zároveň rostlinné produkce o 10,0 %.

Hodnota produkce se zvýšila téměř u všech obilovin s výjimkou kukuřice na zrno, u pšenice vzrostla o 21,9 %, u žita o 39,0 %, u ječmene o 40,7 %, u kukuřice na zrno klesla o 17,8 %. Technické plodiny hodnotově vzrostly o 5,2 %, z toho největší nárůst byl zaznamenán u luskovin (+36,1 %), sójových bobů (+24,5 %), řepky (+14,6 %) a slunečnice (+7,2 %), naopak poklesla hodnota produkce cukrové řepy (-10,9 %) a chmele (-38,9 %). Ke zvýšení hodnoty produkce došlo také u brambor (+17,1 %), naopak pokles produkce byl zaznamenán u ovoce (-1,2 %). Hodnota produkce zeleniny a vína se téměř nezměnila.

Nárůst hodnoty rostlinné produkce způsobil především nárůst cen vstupujících do kalkulace v metodice SZÚ. Meziročně došlo ke zvýšení cen obilovin, nejvíce u žita (+38,8 %), ječmene (+29,4 %), kukuřice na zrno (+21,7 %) a pšenice (+18,0 %). Ke zvyšování cen došlo také u technických plodin, zejména u luskovin (+20,3 %), chmele (+13,4 %) a řepky (+6,8 %). Cena cukrové řepy se téměř nezměnila a cena slunečnice se mírně snížila (-3,8 %). Zvýšila se cena zeleniny (+11,6 %) a snížila se cena ovoce (-13,0 %). K nárůstu cen došlo také u brambor (+21,0 %), naopak ke snížení cen došlo u vína (-2,5 %), ceny krmných plodin se téměř nezměnily.

Sklizně většiny druhů rostlinných komodit se meziročně snížily, obiloviny o 0,1 %, technické plodiny o 6,8 %, krmné plodiny o 11,1 %, zelenina o 10,5 % a brambory o 2,5 %. Vyšší byla jen sklizeň ovoce (+14,6 %) a vína (+1,9 %).

Hodnota živočišné produkce se zvýšila napříč celým svým spektrem. Produkce skotu se zvýšila o 29,0 %, prasat o 17,8 %, drůbeže o 21,0 %, rovněž se zvýšila produkce mléka (+24,7 %) a vajec (+13,0 %).

Nárůst hodnoty živočišné produkce způsobil růst cen, u skotu se cena zvýšila o 29,1 %, zatímco výroba jen o 3,3 %. Cena prasat vzrostla o 25,2 %, jejich výroba naopak poklesla (-5,9 %). U drůbeže byl rovněž vyšší cenový index (+20,4 %), zatímco výroba se téměř nezměnila. Cena mléka se meziročně zvýšila o 25,4 % a vajec o 28,2 %. Výroba mléka se téměř nezměnila a výroba vajec klesla o 11,9 %.

Součástí produkce jsou dotace na chmel, brambory, skot a mléko. Celkově se dotace na výrobky v roce 2022 snížily o 5,8 %.

Porovnáme-li produkci zemědělského odvětví v základních stálých cenách roku 2000, pak se PZO snížila v roce 2022 proti roku 2021 o 2,3 %. Rostlinná produkce byla nižší o 3,5 % a živočišná produkce o 1,0 %.

Rostlinná produkce se v roce 2021 podílela na PZO 62,0 %, v roce 2022 to bylo 59,5 % v základních běžných cenách. Nejvýznamněji se na rostlinné produkci podílely obiloviny (44,2 % v roce 2021 a 48,5 % v roce 2022) a technické plodiny (23,6 % v roce 2021 a 22,5 % v roce 2022).

Živočišná produkce byla zastoupena v roce 2021 v PZO v základních běžných cenách 32,1 %, v roce 2022 to bylo 34,4 %. Nejvýznamněji se na živočišné produkci podílely výroba mléka (54,8 % v roce 2021 a 55,6 % v roce 2022), chov jatečných prasat (14,1 % v roce 2021 a 13,5 % v roce 2022) a chov jatečného skotu (12,6 % v roce 2021 a 13,2 % v roce 2022).

Zemědělská práce prováděná dodavatelsky, tj. produkce zemědělských služeb, tvořila v roce 2021 z celkové PZO 2,6 %, v roce 2022 to byly 3,0 %. Nezemědělské vedlejší činnosti účetně neoddělitelné se na produkci podílely 3,3 % v roce 2021 a 3,1 % v roce 2022.

Mezispotřeba se podílela na PZO 64,5 % v roce 2021 a 66,6 % v roce 2022. Nejvýznamnějšími položkami mezispotřeby byly spotřeba krmiv (35,4 % v roce 2021 a 34,3 % v roce 2022) a spotřeba energií a maziv (15,8 % v roce 2021 a 16,5 % v roce 2022). Mezispotřeba meziročně vzrostla o 18,6 %.

Hrubá přidaná hodnota v základních běžných cenách v roce 2021 činila 59 408,0 mil. Kč. V roce 2022 vzrostla o 7,8 % na 64 046,7 mil. Kč. Po odečtení spotřeby fixního kapitálu je výsledkem čistá přidaná hodnota v základních běžných cenách, jež byla v roce 2021 ve výši 36 520,1 mil. Kč. V roce 2022 vzrostla o 6,3 % na 38 818,8 mil. Kč.

Důchod z faktorů v roce 2021 činil 71 395,2 mil. Kč. V roce 2022 se zvýšil o 2,7 % na hodnotu 73 341,4 mil. Kč. Náhrady zaměstnancům v roce 2021 činily 34 677,6 mil. Kč, v roce 2022 došlo k jejich nárůstu o 6,0 % na hodnotu 36 758,3 mil. Kč.

V roce 2022 se zvýšila oproti minulému roku tvorba hrubého fixního kapitálu o 8,7 % z 26 814,4 mil. Kč na 29 160,1 mil. Kč.

V roce 2022 se snížil důchod z faktorů v zemědělství na celkovou roční pracovní jednotku (na 1 AWU), vyjádřený indikátorem A, oproti roku 2021 o 4,5 %. Deflátor (implicitní cenový index HDP v tržních cenách) v roce 2022 byl 108,5. Indikátor B, který vyjadřuje vývoj v reálném podnikatelském důchodu na neplacenou roční pracovní jednotku, byl nižší o 1,1 %. Podnikatelský důchod, vyjádřený indikátorem C, se snížil v roce 2022 v reálné hodnotě o 10,5 %.